

Den moderna tävlingsidrottens vagga stod i England. Här slog det numera globalt och ändlöst förgrenade idrottsträdet rot under den viktorianska eran, och idrotten blev en viktig faktor i den engelska och europeiska imperialismen, en central beståndsdel i den överlägsna europeiska kulturen. Engelska idrottsforskare – och inte minst historiker – har inte missat idrottens betydelse för engelskt liv och samhälle, och det finns ett överflöd av studier kring detta. Mike Huggins, docent i populärkulturhistoria vid St. Martins College, och som tidigare publicerat böcker om viktoriansk idrott och brittisk hästsport, bland annat om **hästsporten i England under mellankrigsåren**, har tillsammans med Jack Williams vid Liverpool John Moores University nu publicerat boken *Sport and the English 1918–1939* (Routledge) där de med utgångspunkt i massmedias rapportering försöker fastställa idrottens roll och position under de omskakande mellankrigsåren. Nils-Olof Zethrin har med behållning läst boken för vår räkning.

Engelsk idrott mellan två världskrig

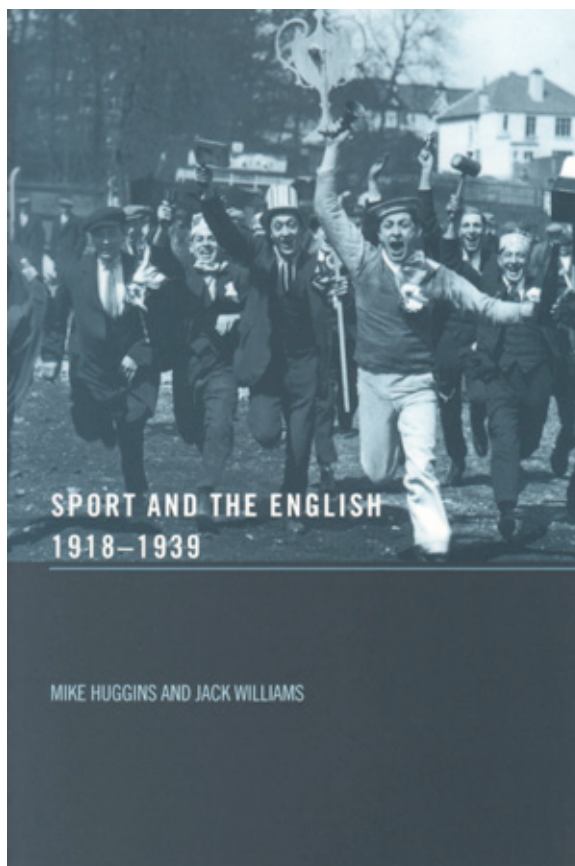
Nils-Olof Zethrin

Historiska institutionen, Stockholms universitet

Mike Huggins & Jack Williams
Sport and the English 1918–1939
185 sidor, hft.
London: Routledge 2006
ISBN 0-415-33185-4

England är den allra mest centrala geografiska referenspunkten när man talar om sport. Hur man än vrider och vänder på fenomenet sport så hamnar man till slut i England. Trots att ideliga blickar kastas tillbaka mot det antika Grekland och deras olympiska spel stod inte tävlingsidrottens vagga där. Den stod i det av modernisering, industrialisering och urbanisering präglade England. En nation mitt i det imperium som spred ut denna kulturella artefakt över världen i en sällan skådad framgångshistoria. När man talar om sportens stora internationella genombrott och spridandet av denna engelska idé är det lätt att glömma bort att sporten också betydde något speciellt för just England. Då handlar historien istället om engelsmännen och det engelska.

Den engelska sportens historia har varit föremål för en mängd böcker. Ändå finns det utrymme för att öppna upp fler perspektiv på ämnet. Författarna Mike Huggins och Jack Williams har i *Sport and the English 1918–1939* valt bort att berätta idrottens interna historia. I stället betraktas idrotten och framförallt förmedlingen av idrotten som ett raster för att se samhällets förändringar. Denna strävan finns väl hos de flesta som sysslar med idrottshistoria, men då författarna i det här

fallet förankrar sin studie i en bredare diskussion kring massmedia är kopplingen till annan masskulturforskning tydlig. Detta gör att boken, trots sin tydliga idrottsinriktning, ändå bör kunna intressera även andra som studerar den spektakulära masskultur som delar av idrotten tillhör. Här känns de genomgående diskussionerna om hur populär idrotten egentligen var och vilken genomslagskraft den hade välgörande.

Boken söker att svara på en enkelt fråga. Vad betydde sport för engelsmännen under mellankrigstiden? Ja det är England och det engelska som boken handlar om, inte det brittiska som refererar till mer än England. Perioden är vald eftersom författarna menar att det var då deltagandet i och tittandet på sport hade blivit ett viktigt fritidsintresse.

Boken är kort. Den är disponerad i åtta kapitel över sammanlagt 150 sidor. Detta betyder att boken är mer generaliserande än djuplodande. Författarna bygger upp sin argumentation med exempel från tidningar och annan massmedia. Andra typer av källmaterial lyser med sin frånvaro. Första kapitlet behandlar vilken plats sporten hade i nationens liv. De följande kapitlen handlar om hur sporten representerades i massmedia och genom dess celebriteter, stjärnor och hjältar. Vidare behandlar bokens kapitel hur sport kunde skapa mening genom dess förlustesmoment, hur "sportsmanship" och god ton kunde hänga ihop med sport och hur sporten kunde vara ett uttryck för isolationistisk engelskifering.

Svaret på bokens huvudfråga ges genom att visa en historia om hur sporten blev till en smältdegel av traditioner och innovationer. Resultatet av denna process blev konflikter mellan och sammansmältningar av sociala klasser och deras beteenden. Visst hjälpte sporten till att visa och vidmakthålla ojämlikheter i samhället. Detta kunde ses i hur vissa sporter som olika typer av jakt, segling eller polo helt utestängde grupper i samhället eller där bredare sporter som fotboll höll klasserna åtskilda vilket inte minst visade sig i grupperingarna på läktarna. Men det är inte skillnaderna som författarna menar vara mest slående. Istället är det enligt dem påtagligt att mellankrigstidens idrott i England framförallt präglades av social harmoni och samarbete mer än av konflikter. Detta svar på bokens huvudfråga är inte i sig någon ny kunskap. Snarare understryker den en väletablerad syn på att idrott mer präglas av social konsensus än av konflikt. Så vad nytt presenteras då i boken?

Det nya, eller åtminstone vad som belyses på ett innovativt sätt, är att man menar att sportintresserade från alla klasser och från båda könen såg på sport på någorlunda samma sätt. Det främsta värdet med sport var nöjet, möjligheten att ha roligt. Denna slutsats handlar inte främst om att idrotten är ett socialt disciplineringsprojekt, en stadsfästare av könsroller, en folkrörelse i folkhälsans tjänst eller som något annat politiskt verktyg.

För att nå dit går författarna igenom saker som märkligt nog inte är speciellt belysta i tidigare idrottshistorisk forskning rörande europeiska förhållanden. I dagens samhälle är det närmast en självklarhet att sport och massmedia lever nära varandra. Inte så att breddidrotten och massmedia går hand i hand eller ens att massmedia dikterar hur elitidrotten skall organiseras. Däremot spelar massmedia en central roll i idrottens förmedling alltså hur elitidrott når människor.

Det mest intressanta i boken är hur nöjesaspekten i sporten är central. Att betrakta idrott som en nöjesföreteelse mer än en fostrande företeelse är relativt ovanligt i historiska studier. Undantag finns naturligtvis med exempelvis Michael Oriards olika böcker i USA eller Peter Dahléns avhandling om den svenska radiosportens historia.

Författarna målar upp bilder av hur idrottspressen såg ut under mellankrigstiden i England, vilka idrottsböcker som gavs ut, vilken plats sporten hade i spelfilmen på biograferna, hur sporten var närvarande i journalfilmerna och hur sport förekom i radioutsändningar. De lyckas väl med att belysa idrottens stora spridning i olika typer av media samtidigt som de i flera fall höjer ett varningens finger för att övervärdera vissa företeelser som exempelvis sporten i spelfilmen. Visst förekommer andra studier om idrott och massmedia, men en liknande sammanställning av dessa olika medietyper i komprimerad form har tidigare saknats. Därför fungerar boken bra som en introduktion till detta breda fält.

Författarna frågar sig om sporten var en del av en eventuell engelsk nationalkaraktär. Här är svaret att de menar att det var få inom sporten eller andra delar av samhället som under mellankrigstiden pratade mer ideologiskt om engelsk nationalism vilken skulle komma till uttryck i en engelsk nation. Däremot söker man visa att sporten gav engelsmannen en möjlighet att vara patriotisk.

Denna patriotism kom framförallt uttryck inom cricketsporten. Under mellankrigstiden var dess största namn Jack Hobbs. Cricketen var, trots att den egentligen var en mindre sport än fotbollen, den aktivitet som kom att symbolisera England. Cricketen, menar författarna, blev ett uttryck för hur engelsmännen ville se sig själva. Den påstods vara präglad av mer sportsmanship än andra tävlingsaktiviteter. Den stod också för motsatsen till fotbollens koppling till städerna. Cricketen var en del av den lantliga kultur som också stod att finna i pastoralt diktande och

målände. Trots att majoriteten av engelsmännen bodde i städerna gav cricketen en koppling till den engelska känslan av att man egentligen var en bildad man från landet med goda vanor, stil och klass. Just goda vanor, en modest framtoning och omtanke om andra var egenskaper som kopplades till Jack Hobbs. Att han samtidigt inte hade sitt ursprung i överklassen underströk att cricketen kunde samla och ge uttryck för denna engelskhet.

Författarna söker att studera sporten och dess relation till vad man kan kalla det engelska. Just koncentrationen på England är samtidigt bokens lilla brist. Den moderna tävlingsidrotten är en av de kulturyttringar som både tydligt och direkt knyter samman människor från olika länder och från olika kontinenter i delade erfarenheter. Den internationella idrottens tävlingsmässiga konfrontationer behöver inte förstås som medskapare av en nationell identitet. Landskamperna kan trots de nationalistiska övertoner som ibland omger dem också skapa kulturell närhet då en förutsättning för dem är att man åtminstone delar grundläggande värderingar om tävlingarnas utförande. Sport är i sin spektakulära form ett internationellt fenomen. Sporten i den form som burits fram genom media har en tydlig prägel av internationalisering som utifrån författarnas perspektiv skulle kunna kallas konsensusskapande mellan nationalstater och att den påstådda konfrontationen i en landskamp kanske framförallt knyter kulturerna samman. Detta pekar på att ett mer utbyggt internationellt perspektiv i boken inte hade skadat.

Just att boken introducerar perspektiv är dess stora förtjänst. Boken är iderik, den sammanfattar relevanta forskningslägen och tar ett spännande grepp på en av de viktigare formativa faserna för idrottens utveckling. Ja, mellankrigstiden är den period då idrotten på allvar bredde ut sig över världen i den form vi nu känner den. Den blev en global företeelse och en globalt delad erfarenhet förmedlad genom massmedia.

Boken är intressant och i flera stycken rolig att läsa. Higgins och Williams tar ett spännande grepp på en del av den engelska historien och deras konstaterande känns relevant, om än inte förvånande för oss som sysslar med idrottsvetenskap, ”*Ignoring sport can lead to inadequate treatments of social and cultural history.*”

© Nils-Olof Zethrin 2006

Köp boken från Adlibris.se

Kjøp boken fra Bokkilden.no

Køb bogen fra Saxo.dk